

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

ЕВРОПЕЙСКИ ПРАКТИКИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

ПРОЕКТ „ПИЛОТЕН МОДЕЛ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ
ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ“ (VIREO 2 PILOT)

Каква информация предоставя проследяването на завършилите?

- яснота относно пригодността за заетост
- проблемите свързани със заетостта в определени региони и икономически сектори, както и формулирането на решения за установените проблеми
- преглед и подобряване на качеството и релевантността към пазара на труда на учебните програми по ПОО
- по-добро прогнозиране на предлагането и търсенето на умения и компетентности
- по-добра информация за заинтересованите страни, включително обучаемите и доставчиците на ПОО
- подпомага разработването на политики в сферата

Какво се изисква в процеса на проследяване на завършилите?

- стратегически решения взети в партньорство със заинтересованите страни и социалните партньори
- внимателно и подробно планиране
- постигане на стратегическо споразумение по следните въпроси:
  - какви са целите на проследяването на завършилите
  - кои заинтересовани страни ще използват данните, как ще ги използват и какви са нуждите от данни на различни заинтересовани страни
  - как да се справим с ограниченията относно наличността, достъпността или качеството на данните
  - как ще бъдат разрешени всички потенциални правни пречки, свързани със събирането, анализирането, разпространението или използването на данни
  - устойчиви ли са финансовите договорености за изграждане на система за проследяване и наличен ли е човешки и ИТ капацитет за поддръжка на системата за проследяване
  - какви са отговорностите на всички участници в събирането/споделянето на данни и изготвянето на проследяваща информация, както и разпространението на резултатите
  - как да се свържат национални оценки и национални изследвания с проследяването на завършилите

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

пример от Нидерландия

- изследвания по определени теми - данните са достъпни в националния офис за статистика (CBS)
- кариерно ориентиране – институциите за ПОО са задължени да предоставят на (бъдещи) ученици в ПОО обективна информация за перспективите свързани с пазара на труда на държавно финансираните програми за ПОО
- кои програми да се предлагат – държавните институции за ПОО са задължени да предлагат само програми по професии и специалности, които имат достатъчно значение за пазара на труда
- осигуряване на качеството на програмите за ПОО – Инспекторатът също използва информацията за проследяването на завършващите за осигуряването на качество
- проследяването на завършилите неформални квалификации е бъдещ въпрос – разработва се регистър през следващите години с всички формални и неформални квалификации

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

пример от Чехия

- развитие на учебните програми – на системно ниво информацията предоставя обратна връзка относно прехода на завършилите към пазара на труда, и на тази база за развитието на учебните програми и/или тяхното преразглеждане. Проучване насочено към завършилите включва въпроси, които осигуряват обратна връзка за съдържанието на образованието и получените умения
- кариерно ориентиране – съответната информация (в комбинация с други анализи) е достъпна за обществеността чрез информационна система, фокусирана върху кариерното ориентиране за учениците, участващи в основно и средно образование

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

пример от Словакия

- данните от проследяването на завършилите – фактор за финансиране – данните за проследяване на завършилите се използват за обозначаване на програми за ПОО с прекомерно предлагане и програми с недостатъчен приток на завършили на пазара на труда

Модел на финансиране – училищата и техните учредители са насърчавани (чрез финансиране на ученик с 10% повече или по-малко) да предлагат програмите с недостиг, а не тези с прекомерно предлагане.

На учениците в програми, определени като програми с недостатъчен брой завършили, се предоставя мотивационна стипендия.

Методологията за идентифициране на програми за обучение в ПОО с прекомерно и недостатъчно предлагане включва два основни критерия:

- равнище на безработица на завършилите
- разлика между прогнозираната допълнителна нужда от служители и планирания брой завършващи за всяка учебна програма

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

пример от Германия

- използване на данни за проследяване на завършилите в подкрепа на прогнозирането – информация се подава в модел за прогнозиране и представя прехода от образование към заетост.

Прогнозите за квалификациите и професиите на Германския Федерален институт за професионално образование и обучение (BIBB) и Института за изследване на заетостта (IAB) предвиждат развитието на търсенето и предлагането на работна ръка до 2040 г., диференцирани според 141 професионални групи (три цифри) в германската класификация на професиите от 2010 г.

Базовата прогноза отразява развитието на пазара на труда, ако съществуващите тенденции и поведение се запазят в образователната система и в икономиката.

Въз основа на резултатите се изчисляват показатели, които отразяват ситуацията с квалифициран персонал в бъдеще.

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

пример от Ирландия

- кои квалификации да се включат – проследяват се резултатите на обучаемите по всички програми, които са фокусирани върху пазара на труда или измеримия прогрес.

Изключват се курсовете, които са съсредоточени върху преносимите умения.

Целта е след направен анализ да се насърчи осигуряването там, където има недостиг на умения.

Резултатите на завършилите информират за напредък в шест целеви области – *заетост, прогрес, сертифициране, участие в учене през целия живот, стартиране на стажуване и чиракуване, обучаващи се с умения в области, където има недостиг на умения*, и формират част от Стратегическо споразумение за изпълнение между ETBs (организации за образование и обучение) and SOLAS (държавна агенция, която предоставя финансови средства на други организации, занимаващи се с образование и обучение) .

Резултатите на завършилите ще станат част от формула за финансиране, която предстои да бъде разработена.

Как се използват данни от проследяване на завършилите в държавите-членки?

Пример от Швеция

➤ кои квалификации да се включат - всички официални квалификации са част от система за проследяване, която е била разработена от Статистическата Агенция на Швеция през 2019/2020 г. Обхванати са всички програми за начално и продължаващо ПОО, регулирани от закона. Не са включени на този етап:

- програмите за ученици с интелектуални затруднения
- нерегулираните от закона/неформалните програми
- програмите за обучение на безработни, финансирани от агенцията по заетостта
- програмите, финансирани от ЕСФ

Провежда се проследяване на програми, предлагани от народните гимназии - независими доставчици, които се финансират от обществото, а програмите нямат регулирано ниво на квалификация за постигане.

➤ надлъжен подход за проследяване на напускащите гимназията, включително учениците в начално ПОО – от 2014 г. насам Националната агенция за образование на Швеция публикува ежегодно статистически данни за това, какво правят младите хора след гимназията. Данните включват всички ученици от гимназията, включително завършилите начално ПОО и учащите, които са напуснали училище рано или не са завършили в рамките на три години.

Проследяването се извършва 1, 3 и 5 години след дипломирането (или годината, която трябва да са завършили, като се има предвид възрастта им). Статистиката се актуализира ежегодно с последните резултати.

Пилотно проследяване на завършилите ПОО в България

- дейности по проект „Проследяване на реализацията на завършилите ПОО“ – проучване на реализацията и проследяване на развитието на завършилите от всички специалности в системата на ПОО в три области в България – Враца, Стара Загора и Бургас
- изследване и анализиране на данни на завършилите през 2018 г. (една година след дипломирането им) относно: продължаване на образование в системата на висшето образование, започване на работа, кариерно развитие, използване на придобитите умения – професионални и ключови умения в работната среда или в среда на продължаващо обучение
- изготвяне на сравнителен анализ за областите Враца, Стара Загора и Бургас, които са региони с различия в икономическото развитие, мрежата от училища и демографията
- създаване на прототип за прилагане на проследяващи мерки

Резултатите могат да бъдат използвани за различни цели – изготвяне на план-прием за предстояща учебна година, финансиране на базата на ефективността, осигуряване на качеството на ПОО съобразно нужните умения и изискванията на пазара на труда

Въз основа на анализа от проекта ще се систематизират предложения за въвеждане на система за проследяване реализацията на завършилите ПОО на национално ниво

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

Благодаря за вниманието!

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОЕКТА НА
<https://www.mon.bg>